

A2

KULTURNÍ ČTRNÁCTIDENÍK
3. 8. 2011 ROČNÍK VII
ADVOJKA.CZ
CENA 39 Kč

16

VČELY

**Slavoj Žižek uvádí Mao Ce-tunga
hudební a divadelní aktivity Tomáše Procházky
kde se vzal hardbass?**

obsah téma: včely

- 12 Adoptuj si včelu nebo úl. Včelaření ve městech jako nová móda / Lenka Dolanová
- 13 Včelí stát. Revoluce v úlu / František Zachoval
- 14 Ornagramy Jiřího Němce. Aneb být trpělivý a pečlivý jako včela / Jiří Zemánek
- 14 Myšlienky majú praktické dôsledky... / galerka Fedora Blaščáka
- 18 Psaní na prahu úlu. Nejen o včelách a literatuře / Gívan Belá
- 38 Včely se mají ve městě dobře. Rozhovor se začínající včelařkou / Filip Pospíšil

komentář

3 Chvála pokrytectví / Jiří Přibáň

báseň

3 Notoricky známá věc / Michal Šanda

galerie

4 Kolektiv včelího designu / připravila Lenka Dolanová

- literatura
- 6 Jak psát o nepopsatelném? Deníky Hany Bořkovcové / Anna Vondřichová
- 7 Indiánem v srdci Evropy. Kterak paraguayský Čerwuiš před sto lety okouzloval Prahu / Pavel Kořínek
- 7 Jak se nám Karel Poláček při maturitě promítal / literární zápisník Petra A. Bílka
- 8 Střelba do živého. Pozdní proces Jeana Claira proti surrealismu / Matěj Metelec
- 9 Zamčená knihovna Franze Kafky. Co má Kafka společného s pornem, holocaustem a Hitlerem / Blanka Čínátlová

videohra

10 Přemýšlení skrze portály. Důmyslnost a humor videohry Portal 2 / Jiří Fligl

film

11 Bolesti zlínského festivalu. Rozpaky z jednapadesátého ročníku festivalu dětských filmů / Martin Dohnal

11 Smíchem proti konvenci v chorvatském filmu Marijiny / filmový zápisník Sylvy Polákové

divadlo

15 Ono to vyhnije. Ze dvou baletů může vzniknout jeden / Roman Vašek

hudba

16 Pomezí bývá nejúrodnější místo. Rozhovor s divadelníkem a hudebníkem Tomášem Procházkou / klamm

17 Do kosmu

Chvála pokrytectví

JIŘÍ PŘIBÁŇ

Obrazy mediálního magnáta Ruperta Murdocha vyslýchaného poslanci britského parlamentu obletěly celý svět a přenášela je i jeho vlastní média. Informační diktát vládne i nad těmi, kdo vlastní televizní stanice nebo tiskoviny. Jakkoli totiž v dnešních masových demokraciích panuje mýtus o nepřiměřeném politickém vlivu médií, jejich moc je (podobně jako moc zákonodárná) neosobní.

Politické ambice a korupční potenciál soukromých médií jistě nelze podceňovat. Připomeňme si například současnou Berlusconiho mediálně politickou mašinerii nebo otevřený pakt mezi bývalým ředitelem televize Nova Vladimírem Železným a stranickým vedením ODS na přelomu tisíciletí. Ve skutečnosti je ale mediální moc obecně přeceňována a mezi politickou a mediální realitou existuje podstatný rozdíl. Důkazem je například skutečnost, že v mediálně pravicové české společnosti mohly pohodlně vládnout sociálnědemokratické vlády.

Na politickém mýtu o mediální moci je tak nejzajímavější schopnost masmédií vyvolávat skandály, které se valí veřejnou sférou bez ohledu na to, jestli se jedná o politiky, mediální šéfy, fotbalisty nebo herečky. Skandál může dokonce sloužit jako kritérium otevřenosti demokratické společnosti. Kde chybějí skandály, tam zpravidla chybí svoboda projevu a panuje nekontrolovaná moc. V tomto smyslu mají i bulvární média svou nezastupitelnou roli v každé otevřené společnosti. Proč nás ale skandály současně tak znepokojují a proč se pohoršujeme, když sledujeme nebo čteme o jiných osobách informace, které nám měly zůstat utajené? Proč jsou některé skandály „prospěšné“, zatímco jiné „nechutné“? Proč jim přisuzujeme nejen politický, ale především morální význam? Existuje rozdíl mezi odhalením sexuálního styku politika s pokojskou a odhalením jeho přátelských styků s obchodníky, jejichž zájmy prosazuje i z titulu svého úřadu? A proč vůbec chápeme politickou korupci jako problém morální, takže potom naopak i ty nejsoukromější aféry posuzujeme z

The Beehive Design Collective

Kolektiv včelího designu se zaměřuje na vytváření graficky propacovaných plakátů jakožto alternativního nástroje vzdělávání. Rozměrné plakáty obsahují obvykle složité vizuální vyprávění, ilustrující – a zároveň dekonstruuující – různé politické a společenské události a jevy. Vznikají kolaborativním procesem na základě obsáhlého výzkumu. (Ten vysvětlují následovně: „Mnoho dělnic ve skutečnosti tráví dlouhé hodiny pilováním našich grafik. Některé pracují na konturách, jiné stínují. Pokud má včela talent pro ilustrování rostlin, pracuje na flóře a fauně rozprostřené napříč grafikou. Podobně jako komiks je tak obraz rozvrstven, s tím, že různé včely mají různé úkoly. Takto vzniká dobře zorganizovaná, někteří by řekli uniformní, textura.“) Grafiky mají sloužit jako nástroj politické organizovanosti rozbíjející informaci do stravitelnějších porcí, jako pomůcka pro vzdělávání. Například obraz **Plan Colombia** ilustruje destruktivní vliv americké zahraniční politiky a korporátní monokultury a odhaluje lež drogové války coby kouřovou clonu zastírající zájmy korporací o přírodní zdroje Amazonie. K obrazu existuje podrobný popis jednotlivých scén. Obsahuje například hnízdo W.A.S.P. (V.O.S.A. – zkratka ovšem znamená také White Anglo Saxon Protestants, Bílí anglosaští protestanti), z něhož odlétají skupiny Poutníků a Conquistadorů, Soudce, Misionář, Generál..., a v protikladu k tomuto hnízdu mravenčí komunitu ve spirále dole na zemi. **The True Cost of Coal** (Skutečná cena uhlí) se zaměřuje na souvislost mezi těžbou v Apalačském pohoří a klimatickými změnami a zachycuje protestní hnutí. Od roku 2000 se kolektiv věnuje také restaurování staré farmářské haly z roku 1905 ve svém domovském městě Machias ve státě Maine, kde pořádá kulturní akce pro místní komunitu. Při svých četných vzdělávacích cestách vysvětluje na základě plakátů různé události. Kolektiv v současnosti čítá asi čtrnáct stálých (především) členek, další včetně dobrovolníků se na činnosti podílejí částečně. Více informací na www.beehivecollective.org.

Přemýšlení skrze portály

Důmyslnost a humor videohry Portal 2

Počítačová hra Portal 2 patří ve svém médiu k zásadním počínům roku. Hra zasvěcená procházení bludištěm s pomocí pušky střílející portály nabízí důmyslný příběh i humornou nadsázku.

JIŘÍ FLÍGL

Videohry dnes představují jedno z nejvýdělečnějších odvětví zábavního průmyslu a v tržbách mnohdy porázejí film, ale v podvědomí velkého množství lidí stále zůstávají uloženy jako něco podřadného a čistě užitkového. Samozřejmě platí, že větší část produkce si neklade jiné cíle než poskytnout hráčům chvilkové rozptýlení a svým výrobcům kýžený výdělek. Jenže stejně jako v jiných uměleckých či mediálních odvětvích také mezi interaktivními hrami na počítače či konzole najdeme výjimečná a uznávaná díla, která uchvacují svou sofistikovaností a podnětností.

Mezi přední videoherní firmy, jejichž produkce se otiskuje do podoby celého média a které nepřestávají inovovat a proměňovat zažité postupy, patří Valve Corporation,

pušku, která na určitý typ povrchu dokáže umí

Adoptuj si včelu nebo úl

Včelaření ve městech jako nová móda

Současní umělci prozkoumávají včelstva z různých stran a často sami patří mezi oddané včelaře. Městské včelaření skýtá nesporné výhody nejen lidem, ale i včelám a zvolna se stává oblíbenou aktivitou.

LENKA DOLANOVÁ

Nejznámější včelí scéna v české literatuře se zřejmě objevuje v *Babičce* Boženy Němcové. Babička umírá a nabádá Voršu, aby, až umře, o tom nezapomněla říct včeličkám. „Vorša to udělá, poněvadž věřila, nač ostatní nevěřili, a tedy snadno by udělat opomenuli včas, byť i babička k vůli to udělat chtěli.“ A dále: „Vorša nemeškajíc mezi plačícími, pospíchala k úlu, který pan otec babičky před kolika roky postavil, a zaklepavši naň, volala třikrát: ‚Včeličky, včeličky, babička nám umřela!‘, pak teprv sedla na lavičku pod bez a pustila se do štkání.“ Tak praví tradice – včeličkám se musí oznámit, že ten, kdo se o ně staral, zemřel. Jinak zeslábnou, př

Ornagramy Jiřího Němce

Aneb být trpělivý a pečlivý jako včela

Díla Jiřího Němce vznikají na základě záznamů pohybů zejména drobného hmyzu, který umělec pozoruje na vlastní zahradě.

JIŘÍ ZEMÁNEK

K vytváření ornagramů přivedla Jiřího Němce touha dobrat se toho, jakým způsobem vznikají z přírodních struktur a vzorů ornamenty. UVědomil si, že bohatství ornamentálních forem nějak souvisí s kreativním uchopením nekontrolované spontaneity, vlastní všem přírodním formám, a proto ji začal jako malíř hravým, a přitom systematickým způsobem zkoumat. Pomocí videa a počítačové animace zaznamenával sekven-ce pohybů různých přírodních entit (zvířat, rostlin i lidí) a poté jejich několikanásobnou multiplikací vytvářel ornamentální kompozice, které přenášel štětcem na plátno. Proces vzniku ornagramů představuje svého druhu kouzlo: z pouhého zachvění křídel motýla, z krouživého pohybu zadečku čmeláka či z losího zastříhání ušima vzniká vždy zcela nečekaný, strukturovaný obraz. Každé takové jednoduché gesto se stává pro Jiřího Ně

Ono to vyhnije

Ze dvou baletů může vzniknout jeden

Do vyostřených debat o sloučení Národního divadla a Státní opery Praha vstoupily také oba baletní soubory. Vítanou municí se staly i nepřesnosti a demagogie. Je čemu se divit, když ministr kultury rozhoduje tak, že bouchne pěstí do stolu?

ROMAN VAŠEK

Už to vypadalo, že balet zase mediálně ostrouhá. Řadu měsíců se vedly debaty o slučování Národního divadla (ND) se Státní operou Praha (SOP), psaly se zapálené komentáře, jak sloučení či nesloučení postihne operní život v Praze, konala se demonstrace, sepisovala petice. V závěru divadelní sezony však o sobě daly razantně vědět i oba baletní soubory. Rozbuškou bylo rozhodné prohlášení ministra kultury, že uvažované sloučení se stane skutečností.

Demagogie a sebechvála

Nejdříve Státní opera vyhlásila, že sloučením dojde k likvidaci klasického baletu. V tomto duchu se vyjádřil už předchůdce Ondřeje Černého ve vedení Opery Radim Dolanský a obšírněji pak Tisková zpráva Unie odborových svazů profesionálních zpěváků z 8. 6

Psaní na prahu úlu

Literatura o včelách je neobyčejně bohatá. Spisovatelé si včelí společenství často přetvářeli k velmi zvláštnímu obrazu. Dá se však také v psaní o včelách, potažmo jiném hmyzu, vysledovat nové paradigma, propojující umělecký přístup a vědecký jazyk?

GÍVAN BELÁ

Dnes jsme plánovali vytáčet med, ovšem po několika dnech pěkného letního počasí se náhle spustil nepřetržitý déšť s občasnými silnými závany větru. Když se spoléháme na přírodní jevy a fenomény, nemůžeme nikdy předvídat, jak a kdy se co stane. To není nic nového, Henri Bergson tomu věnoval téměř celé filosofické dílo a každá kniha o chaosu a komplexitě vám sdělí totéž. Přesto jsme ale počítali s tím, že dnes budeme pracovat se včelami... Takže se posadme a zkusme se nad naši situaci povznést: budeme psát a chceme psát o psaní a včelách. Nebudeme zatěžovat čtenáře celkovým přehledem, kdo kdy od antiky zmínil včelu v literatuře. Kromě toho Cristopher Hollingsworth už dříve publikoval pozoruhodnou literární studii s podtitulem *Metafora hmyzu v literatuře (Poetics of the Hives: The Insect Metaphor in Literature*, University of Yowa Press 2001), v níž zkoumá, jak slavní auto

